

Dopisi dobrodošli in se sprejemajo zastoj, ali rokopiše se ne vrača. Uredniški zaključek je vsak torek zvečer.

Za oznanila uredništvo ni odgovorno. Cena oznanil (inserterov) je za celo stran K 80, za 1/2 strani K 40, za 1/4 strani K 20, za 1/8 strani K 10, za 1/16 strani K 5, za 1/32 strani K 250, za 1/64 strani K 1. — Pri večkratnem oznanilu se cena primerno zniža.

Nov. 43.

V Ptuj v nedeljo dne 27. oktobra 1912.

XIII. letnik.

Vojna na Balkanu.

— turške zmage pri Adrianoplu. — Bulgarska poročila. — Srbsko prodiranje. — Boji za Skutari. — Napredovanje Grkov. — Operacije v Egejskem in črnem morju.

Turčija se brani z levovim pogumom na strani in ima pri temu mnogo sreče. Govorijo, da so združene balkanske države mnogo poglasi udarile. Kajti s tem so dali Turčiji izvršiti svojo mobilizacijo in poklicati vojsko iz Male Azije velikanske množice vojaštva. Tako ni treba biti posebni optimist, ako se ljub otroškim, skozinsko zlaganim poročilom tiskarskih listov o vojni, smatra položaj Turčije za razmeroma ugoden. Slovenski listi so pravi falzifikatorji resnice in de- res tako, kakor da bi še živeli v temnem srednjem veku, ko se je v križarskih vojnah množilo ljudi za kočček zemlje v Aziji poklalo. Slovenski klerikalni listi se potegujejo za ro-enske narode na Balkanu in govorijo o „vojni zla proti polumeseču“. To je na eni strani nesramno hujskanje, na drugi strani pa pačenje resnice. Kríž sploh ne vodi vojsk, gospodje po- zivni duhovniki, kajti kríž je znamenje miru, ne- zvezni in med božjimi zapovedi stoji: Ne ubi- jati. Verskih vojen danes ni in tudi tukaj se ne gre za nobene verske svetinje, marveč le za potrebnost balkanskih poglavarjev, ki so svoje državo tako prokleto izmolzli in izžemali, da- naj radi novim „podanikom“ kožo čez ušesa- tegnili. Tako stoji stvar. Revolverski srbski- ter, katerega roke so še krvave od najpod-

lejšega umora, kar jih pozna novejša zgodovina, nadalje poglavar črnogorskih ovčjih tatov „kralj“ Nikita, ki ga pitajo s „trinkeldi“ evropskih velevlasti in ki je že sam več ljudi poklal, ka- kor ima las na glavi, niso zastopniki krščanske misli.

Turčija se ima na štiri bojišča braniti, ki ležijo okoli njenih mej. Prvo je bojišče okoli trdnjave Skutari, kjer se bijejo že dalje hudi boji med Turki in Črnogorci. Zadnjim se je v prvem hipu posrečilo, prekačiti meje in zasesti nekaj manjših utrd. A mesta Skutari še niso premagali. Vojni do- godki v tem kotu za izid cele vojne nimajo nikakoršnega pomena. Tudi Grki sami imajo lahko vojni, ker jim Turki niso posebno močnih oddelkov vojaštva nasproti postavili. Grki so turško mesto Elasona zasedli in so po tej zmagi vrgli z velikimi izgubami Turke v pokrajino Selfidše, kjer se bijejo ponovni hudi boji. Na- tančnih poročil se od tukaj še nima. Srbi zopet so prodrli do mesta Pričine, ki leži sredi Kosovega polja, in korakajo proti Ušküb, kjer se bode brčkone ena odločilnih bitk zgodila. Pri Ušküb stoji okroglo 100.000 turških vojakov in pričakuje sovražnika.

Odločitev cele te nesrečne vojne pa se bode zgodila na bojišča okoli mesta

Adrianopel. Tam stoji danes okoli 200.000 turških vojakov, 1000 turških jezdecev in 500 kanonov. Njim nasproti šteje bulgarska armada okroglo 150.000 mož. Bulgari so objavili že zdaj celo vrsto zmagovalnih poročil. Iz Carigrada pa se poroča, da so dosegli Turki ve- like uspehe med rekoma Marica in Tandša, torej pred trdnjavo Adrianpel. Glasom teh poročil so bili Bulgari grozovito tepeni.

Posebna važnost ima v tej vojni tudi mor- narica. Balkanske države nimajo nobene vpoštevanja vredne mornarice; le Grška ima nekaj bark, ki se pa seveda v nobenem oziru ne mo- rejo meriti s turško mornarico. Turški parniki so doslej razna bulgarska pristanišča, zlasti mesta Burgas in Varna uspešno bombar- dirali in tam tudi vojaštvo izkrcali, tako da ima bulgarska armada sovražnika zdaj tudi v hrbtu. Grški parniki so zopet v Egejskem morju prišli pred turški otok Lemnos, ki nima nobene izdatne posadke, in so ta otok grški vojaki zasedli. Boji na morju bodejo v tej vojni isto- tako odločilni.

Nam ni mogoče, vse nasprotujoče se tele- grammi objaviti. Podati hočemo torej v naslednem le poglavitna zadnja poročila.

* * *

Nagrada za glavo.

Resnična povest iz Balkana.

Spisal L. W. Rochowanski.

V Avstovacu, na visoki planjavi Gacko (Metohija) v Hercegovini, sedela sta v kantini prjenega tabora Gjuro Vasković iz Vinkovce, srbski slavonski kmetijski fant, njemu nasproti Mitar Vule, njegov prijatelj. Ekserciranje je bilo končano in zdaj sta sedela skupaj ter go- vorila pri kupici lozovace. Gjuro je bil navadni rojak, Mitar Vule pa je bil že „gefreiter“ in je bil na to jako ponosen. To je le vsled tega besedel, ker si je priučil nemškega komanda in- ter je znal nemško čitati. S posebno zadovolj- nostjo je odpiral čez dan svoja široka usta, kadar je bilo treba pred inšpekcijskim oficirjem odgovoriti „Habt acht!“ ali „Marsch!“ zatuliti. Tudi napram svojemu prijatelju Gjuro Vaskoviću je peljal rad veliko besedo. Povsod je čital raz- glase in je potem zvečer podučeval svojega pri- jatelja Gjuro.

„Veš, kaj sem danes čital? Razpis nagrade na glavo roparskega poglavarja Milana Ristič; ali ga poznaš?“

Gjuro Vasković je tiho pokimal in pazno poslušal.

„Ta ropar je mnogo let izvršil neštete na- grade na cesti iz Gacke v Trebinje. Zato je vlada daj nagrado na njegovo glavo razpisala. Kdor prinese glavo, dobi sto cekinov.“

„Kaj? Sto cekinov za glavo Harambaše,

roparja? Ali veš, to gotovo? Od kje veš to?“ Gjuro je razburjen in hitro govoril.

„Na uradni tabli kotarskega urada je na- pisano črno na belem; čisto jasno, tudi drugi so to čitali.“

Gjuro se je težko vsledel in je zrl tiho pred- se. Poznal je Milana Rističa prav dobro; od domačih kmetov in pastirjev je bil mnogo o njem izvedel, kadar so si, sedeči pri ognju, pravili roparske in junaške povesti. Od njih je bil tudi izvedel, da so šele pred kratkim Rističa na Gacko-polju videli in da je od tam v skale Črnogore pobegnul.

Nakrat je udaril s pestjo po mizi, da se je Mitar Vule kar prestrašil. „Sto cekinov!“ je zavpil. „Še eno čašo žganja — sto cekinov!“ In zopet je pričel premišljevat.

„Kaj pa ti je?“ je vprašal Milan Vule. Gjuro ni dal odgovora; le semtertja je zamom- ljhal: „Sto cekinov!“ potem si je pustil zopet lozovace natoči.

Naposled sta odkorakala oba do svojega trdega ležišča. Gjuro Vasković je takoj zaspal, ali v spanju videl je Milana Rističa pred seboj. Štel je vedno zopet onih sto cekinov, ako ni morda kateri izginil. Vidil se je kot bogatega moža v svoji domovini v krogu sorodnikov, zgradil si je v sanjah malo hišico iz lesa, na eni strani celo iz opeke. Korakal je z dvig- njeno glavo k starišem svoje ljubice, svoje črnolase Gjoke, in jo je vzel seboj. Stal je pred svojo novo hišo poleg svoje žene in štel ovce,

ki so prihajale od paše, proračunal teleta, ki jih je pričakoval od svojih krav. Šel je v kamro in prešel steklenice rakija, ki jih je tam imel, ter se zadovoljno po stegnu udaril. Potem je videl zopet Harambašo pred seboj, bežal je za njim čez gore in doline, a dohiteti ga ni mogel; kakor mu je bil blizu, odprla se je pred njim dolina, padel je v njo in se pobil, da mu je tekla kri po obrazu in nogah. Kadar je pri- šel iz pečin, bil je ropar že daleč in zopet je za njim bežal.

Ves poten se je Gjuro zbudil in pogledal okoli sebe. Bilo je popolnoma temno, okoli njega so vsi spali. Vsedel se je na rob svojega ležišča, njegova prsa so teško dihala, vidil je še vedno Milana Ristič pred seboj bežati. Počasi je zbiral svoje misli, počasi se je razvil v nje- govi vroči glavi načrt. Pogledal je večkrat na svoje tovariše, zlezal potem natihoma k svojem tornistru, na katerem je ležal bajonet. Vzel je bajonet in stopil previdno na hodnik. Zunaj v mraku nabrusil je svoje orodje na ojstrem ka- menu. Neopažen prišel je zopet na svoje ležišče; kmalu je prišlo jutro in dolžnost je klicala.

Tekom dneva ni govoril s Mitarjem Vule nobene besedice; tudi zvečer ne, ko sta zopet v kantini sedela in žganje pila. A ponoči se Gjuro ni slegel; vlegel se je oblečen in je tako delal, kakor da bi spal. A poslušal je pazno na vsak ropot, ki je od zunaj prihajal. Ko je smatral čas za ugoden, se je previdno dvignil, vzel svoj bajonet in odšel tiho iz kasarne. Ko so ga

Velike turške zmage?

Soloniki, 22. okt. Od pristojne strani se poroča, da so Bulgari in Turki v dolini Struma zapričeli vedno večji boj. Turki so vstavili bulgarsko prodiranje.

Konstantinopol. 23. okt. Turški listi prinašajo telegram iz Adrianopla s posameznimi poročili o bojih med rekoma Marica in Tundša. Glavni boj se je vršil v Marašu, šest kilometrov od Adrianopla. Bulgarovje bilo 30.000. Turki so jih v krvavi borbi premagali. Bulgari so proti Kara-Agaen bežali in mnogo tisoč mrtvih nazaj pustili. Baje so Turki tudi pri mestu Kadriköi, 25 km od Adrianopla, zmagali. Padlo je Turkom tudi 11 kanonov v roke. Nadaljnji boji so se vršili pri Kirtšal, Haskvi, Ispine, Čalikanak, Hamidic. Bulgari so bili povsod tepeni. V okolici Adrianopla se vrši velikanski boj, o katerem še ni nobenih poročil. — „Frankfurter Ztg.“ poroča o velikem boju pri mestu Kirkkilisse, kjer so Turki Bulgare premagali. Bulgari so imeli 3000 mrtvih in korakajo nazaj proti svoji meji. Turki jim sledijo na celi črti.

Sofija, 23. okt. Tu se poroča, da so na celi črti hudi boji, v katerih baje Bulgari zmagujejo. Pokrajina Tamraš je baje od turškega ozemlja odrezana. Bulgari so prišli pred Adrianoplom do Arde. Tu so Turki zbežali in zapustili 100 mrtvih. V Sofiji se je zadnje dni več vohunov, m. nj. tudi eno žensko ustrelilo.

Prodiranje Srbov.

V sandžaku in v Stari Srbiji imajo Turki 40.000 Arnautov, 10 batajlonov vojakov in 4 baterij. Srbska armada je prodrla do Kosove. Srbi so imeli izredno velike izgube. Srbska armada se zbira pri Ūskübu. V vseh pokrajinah zažigajo vasi.

Okrog jezera Skutari.

Saloniki, 23. okt. Položaj proti Črnogorcem turškega vojaštva je ugoden. Trdnjave Turkov so izborne in se bodo Črnogorci na teh zidovih glave razbili.

Grške operacije.

Atena. Listi poročajo, da so Grki v bitki pri Larantaporon Turke nazaj porinili in da zmagovito prodirajo.

Male vesti.

Črnogorci so mesto Plevlje zažgali. Iz sandžaka beži mnogo Turkov v Bozno.

Turčija dosedanje boje ne smatra za važne in mobilizira naprej. Do konca tega meseca imela bode Turčija 700.000 vojakov zbranih. Taki moči ni Bulgarija kos.

Črnogorci so ustrelili lastnega svojega generala Božo Boškovič. Pregarjal je svoje vojake v obupni boj pri Čipčaniku z besedo: „Naprej psi!“

Popolno zaupanje
pridobile so si

MAGGI-jere

kočke
(gotova goveja juha)

398

Zvezda s križcom

po 5 vinarjev pri vseh gospodinjah.

Ime MAGGI jamči za takojšnjo pripravo in izvrstno kakovost.

Oklic.

Na južnoizhodnih mejah naše države divja vojna! Brez vspeha je bil upor velikih držav to nesrečo odvrniti. Že se je cedila ljudska kri!

Neizrečna beda se razprostirja po bojiščih Balkana! Ranjeni kličejo na pomoč, vendar zastoj, ker manjkajo najpotrebnejša sredstva, da bi se bolečine teh nesrečnih ohladile, kateri so se borili za svojo domovino! Je torej na prvem mestu dolžnost „Avstrijskega Rdečega križa“, da na sosednem bojišču v smislu genevske konvencije svojo človekoljubno nalogo izvrši!

Rdeči križ se ne briga za narodnost, niti za vero ranjenega bojnika. Samo potreba pomoči razsoja!

Kjerkoli beda kliče, mora „Rdeči križ“ nastopiti! Tako to zahteva človeška dolžnost!

Za prvo, najnujnejšo pomoč, razpolagal je že „Avstrijski Rdeči Križ“ v svrhu odposlanja zdravnikov, postrežnikov, obvezil in sanitetnega materiala, kakor tudi barak vojskojučim narodom brez razlike zastave.

Zalibog ne dopustijo sredstva „Avstrijske družbe Rdečega Križa“, da olajša zadostno od dneva do dneva se raztezajočo vojno bedo, kakor to zahteva krvava sila.

„Avstrijski Rdeči križ“ obrne se toraj na vse dobre ljudi, da mu kar mogoče pomagajo. Izpolniti prvo dolžnost ljubezni do bližnjega! Ohladiti bolečine ranjenih, ohraniti njih život nje nim rodbinam!

Narodi Avstrije še nikdar take prošnje niso zavrnili. Bodo gotovo tudi tokrat storili, kaj njih srce kaže!

proti svojemu trdemu ležišču. Gjuro je hotel takoj na roparja skoči, komaj se je zadržal in počakal, da je oni končno trdno zaspal. Dve uri sta medtem zopet pretekli, luna je stala visoko in žarela v trdnem svitu.

Gjuro je prilezel čisto blizu. Pogledal je spečemu Rističu v obraz; potem je potegnil svoj bajonet in je roparju hipoma glavo od trupla odrezal. Hitro je potegnil iz žepa veliki, iz domačega platna napravljeni robec. Bil je štik na zlatimi rožicami; njegova Gjoka vtaknila mu je ta robec pri slovesu v tornistro. Zavil je odrgano, močno krvavečo roparjevo glavo v ta robec, zavezal, vzdignil to prtljago na hrbet in hitro odšel v daljavo.

Korakal je dan in noč, svoje grozno breme na hrbtu, po gorovju in v dolinah, skozi kamenite in puščave močvirja; izogibal se je vsake vasi. Čez sedem dni prišel je ves raztrgan in truden na hercegovinsko mejo. Po krivnih potih je prišel čez mejo in dospel ponoči v Gacko. Šel je takoj do kotarskega urada, potrkal krepko in zahteval govoriti z okrajnim poglavarjem. Nevoljen pustil ga je pandur vstopiti, vprašal kaj hoče v tako pozni uri in ga peljal pred glavarja.

„Prišel sem po tistih sto cekinov, ki so razpisani za glavo Harambaše Milana Ristič“, izjavil je Gjuro Vaskovič.

„Kako prideš do te predrznosti in zdaj po noči!“ zakričal je glavar, „kako se pišeš in kdo si?“

A Gjuro je vzel svoje mrtvo breme raz hrbta in je položil na pisalno mizo. Glavar je

Hitra pomoč je nujna!
Tudi najmanjši donesek je dober!
Doneski se prevzamejo:
Na Dunaju:
Pri vodstvu zveze „Avstr. družbe Rdečega Križa na Dunaju I. M lchgasse 1 (račun poštne hranilnice 1923)
V posameznih kronovinah:
Pri vodstvih pomožnih družb „Rdečega Križa vrhun tega pri upravištvu tega časnika.
Predsedništvo zveze:
Kneginja Montenuovo. Knez Schönburg.
Fanny Meissner-Diemer. Dr. vitez Uriol.
Knez Dietrichstein.

SUKNA in modno blago za gospode in gospe priporočila izvozna hiša 140
Prokop Skorkovsky in sin v Humpolecu na Češkem.
Vzorci na zahtevo franco. Zelo zmerne cene. Na željo hočem dati takoj izgotoviti gospodske oblake.

Cenjeni somišljeniki!

V kratkem času izšel je zopet takšno splošno priljubljeni

**„Štajerčevi“
kmetijski koledar za leto 1913.**

To je edino v slovenskem jeziku pisani koledar, ki se ne izdaja iz teh ali onih osebnih sebičnih vzrokov, temveč ima namen, podati o jemalcem vse tekom leta potrebne seznanitve gospodarske nauke, važna določila, ob enem pa tudi krasne slike, zabavne in izobraževalne spise.

Cena koledarju, ki je zopet tako lepa in velik kakor lansko leto (namreč 134 strani znaša 60 vinarjev brez poštine. Za poštnino je dodati 10 vinarjev. Kdor vzame 10 koledarjev, dobi enega zastonj.

Prosimo cenjene somišljenike, naj tudi leto z vsvo vneemo ta izborni ljudski koledar razširjajo. Ker imamo že jako veliko naročil, treba je, da se vsakdo čim hitreje naroči. Najbolje je, ako doda naročilu svoto v pošti, njih znak ali pa da se jih več naročil, kov skupaj zbere, ki potem na en naslov naročijo. Za naročilo je porabiti najboljše sledeč formulir, ki ga je pravilno in natanko izpolniti, potem izrezati, v kuvert dati na upravo „Štajerca“ nasloviti in (da se znamke ne pošlje odprto, na kuverti 3 vinarje znamka; ako se pa znamke pošlje, potem na prto z 10 vin. marko) odposlati. Vsa naročila

skočil prestrašen nazaj, grozoviti duh pripad je v njegov nos.

„Odprite sami in poglejte“, je rekel Gjuro s smehljajem.

Uradnik je odprl krvavi robec. Razburjen je vprašal Gjuro, kako je prišel do te napredne segnitve glave. A Gjuro je ponosno poročal o svojem težavnem potovanju, o naznanilu in o svojem sklepu, prinesiti roparjevo glavo, na katero je tako visoka nagrada razpisana.

„Kdo ti je rekel, da mu glavo odredi?“
„Saj je bila nagrada izrecno na glavo roparja razpisana. Tu je glava, in zdaj zahtevam svoj denar!“

„To bodeš že dobil,“ odgovoril je glavar, „pa veš da si dezertiral in da bodeš vsled tega hudo kaznovan?“

Gjuro je stal tam z veselim obrazom; slišal je le, da bode denar dobil; to mu je bila prva glavitna stvar.

Glavar je pustil takoj oblasti zadevo naznaniti; kmalu tudi je stopila patrolja v slogo. „Vodil jo je Mitar Vule. Niti izpoznal ni Gjuro takoj, tako raztrgan je bil ta. Ko mu je zvezani roke in je glavar ravno zadevo pridno protokoliral, pošepetal mu je: „Magarac ti, oči! Ali ti je bilo to treba?“

Gjuro pa se je zopet nasmehnil in zaspehtal nazaj; „Dobil bodem pa vendar sto cekinov bogat mož postanem in ljubljena Gjoka bo moja.“

S smehom se je pustil v ječo odpeljati.